

Εκδότης — Διευθυντής
Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ
Επιμέλεια ύλης
Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ
25 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1985
Τιμή φύλλου δρχ. 15
Αριθμός φύλλου 108
Ηράκλειο 1866, αριθ. 110

ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΒΙΑΝΝΙΤΩΝ

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΥ

Για να τιμήσουν τη μνήμη κάθε ανθρώπου που πέθανε, από τα παλιά χρόνια, οι συγγενείς και οι φίλοι του καθιέρωσαν τα μνημόσυνα, που τελούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Μνημόσυνα όμως καθιερώθηκαν όχι μονάχα για τα μεμονωμένα άτομα που έφευγαν από τη ζωή με φυσικό θάνατο, αλλά και για κείνους που ομαδικά και με βίαιο θάνατο έχαναν τη ζωή τους στους πολέμους. Γι' αυτούς μάλιστα το μνημόσυνο δεν τελείται μονάχα από τα συγγενικά πρόσωπα αλλά με καθολική συμμετοχή της κοινωνικής ομάδας που τελεί το μνημόσυνο (χωριού ή πολιτείας).

Τα τέτοια μνημόσυνα δεν έσβηναν με την πάροδο του χρόνου. Συνεχίζονταν από γενιά σε γενιά, για να βγούν διδάγματα, γι' αυτές, από τη θυσία των προγόνων τους.

Έτσι, στα νεότερα χρόνια στον τόπο μας καθιερώθηκαν οι δύο μεγάλες εθνικές εορτές της 25ης Μαρτίου και της 28ης Οκτωβρίου, και για άλλους λόγους και για να τιμάται η μνήμη όσων χάθηκαν στα γεγονότα που συνδέονται με τις δύο αυτές χρονικές περιόδους, την αποτίναξη του τουρκικού ζυγού με την επανάσταση του 1821 και την άρνηση υποταγής στο φασισμό.

Στην ιδιαίτερη πατρίδα μας, την Επαρχία μας, ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος στέρψε τη ζωή από εκατοντάδες συνεπαρχιώτες μας.

Τη μνήμη όλων αυτών καθιερώσαμε να τιμούμε στα μέσα του Σεπτεμβρίου κάθε χρόνο, ημέρα που συνδέεται με τις ομαδικές εκτελέσεις τετρακοσίων περίπου συνεπαρχιωτών μας στις 14 του Σεπτεμβρίου 1943.

Κι έκαναν βέβαια οι συγγενείς και φίλοι μνημόσυνο στους νεκρούς τους κάθε χρόνο. Μα ομαδικά, πανεπαρχιακά, δυο ή τρεις φορές μονάχα μέσα σε τριάντα πέντε περίπου χρόνια τελεί στηκε μνημόσυνό τους.

Τα τελευταία οκτώ χρόνια, ύστερ' από μια γόνιμη συνεργασία όλων των φορέων της επαρχίας, καθιερώθηκε η τέλεση πανεπαρχιακού μνημολόγου, με μια προσπάθεια βελτίωσης στην οργάνωσή του χρόνο με το χρόνο.

Έτσι έγινε πίστη στους συνεπαρχιώτες πως, πέρα από τη θρησκευτική πλευρά της τέλεσης του μνημολόγου με την επιμνημόσυνη δέηση από τον κλήρο της επαρχίας με επικεφαλής τον Αρχιεπίσκοπο κ. Δημήτριο, εκπληρώνεται και η ιστορική πλευρά, για να βγούν διδάγματα και να περάσουν στη νέα γενιά τα μηνύματα που οι νεκροί των μεγάλων αυτών θυσιών στέλλουν στους νεότερους: **Ποτέ πια πόλεμος. Ποτέ πιά νεκροί.**

Και τα διδάγματα αυτά, τα μηνύματα αυτά βγαίνουν από το μακρύ προσκλητήριο των νεκρών, από την ομιλία που καθιερώθηκε, από τις απαγγελίες και τα τραγούδια που ακούγονται και που πρέπει να πλουτιστούν και με άλλες εκδηλώσεις, που

η οργανωτική επιτροπή θα πρέπει να βρει και να παρουσιάσει. Βγαίνουν ακόμη από τις εκδηλώσεις που ξεκίνησαν και πρέπει να επεκταθούν, όπως είναι ο δρόμος θυσίας, η έκθεση φωτογραφίας, οι ομιλίες, συναυλίες και θεατρικές παραστάσεις που πρέπει να ετοιμάζονται και να δίνονται σ' όλα τα χωριά, τα οποία έπληξε ο φασισμός στα χρόνια της κατοχής.

Θα πρέπει να γίνει πιά στενή συνεργασία όλων των κοινοτήτων και των άλλων φορέων, όχι μονάχα των χωριών της επαρχίας μας, αλλά και των γειτονικών χωριών της επαρχίας Ιεραπέτρας, με την επέκταση των εκδηλώσεων και σ' αυτά και την ενεργητική συμμετοχή των κοινότητων και των άλλων φορέων των χωριών αυτών στην όλη οργάνωση του μνημολόγου.

Έτσι μονάχα απονέμεται η τιμή στους νεκρούς των πολέμων. Έτσι μονάχα περνούν στις νέες γενιές τα μηνύματα που στέλλουν οι νεκροί από τους τάφους τους.

Προς την κατεύθυνση αυτή θα πρέπει να στραφεί η οργανωτική επιτροπή κι όχι στο αν θα κάνει τραπέζι στο Νομάρχη (πιστεύουμε στην κατανόηση του κάθε Νομάρχη). Είναι αρκετό το κόλλυβο, το αρτίδιο, ένα φρούτο, ένα αναψυκτικό, λίγο παξιμάδι και τυρί για όλο τον κόσμο που θεώρησε χρέος του να τιμήσει τους νεκρούς μα και ν' αφουκραστεί το μεγάλο τους μήνυμα. **Παλέψετε για την ειρήνη.**

Προτάσεις για το πανεπαρχιακό μνημόσυνο

(Από τον κ. Λευτέρη Ματρογιωργάκη, Γυμνασιάρχη Άνω Βιάννου, πήραμε ένα πολυσέλιδο άρθρο, στο οποίο εκφράζει τις απόψεις του για τα γεγονότα της επαρχίας μας στη διάρκεια της κατοχής και ιδιαίτερα το 1943, καθώς και για την τέλεση του πανεπαρχιακού μνημολόγου. Από το άρθρο αυτό δημοσιεύουμε σήμερα τις προτάσεις του για το μνημόσυνο, και στο επόμενο φύλλο θα παραθέσουμε τις άλλες απόψεις του).

«...Υστερα από αυτά μπάι νομε από τώρα στα καυτά, στοράτα και επιτακτικά ερωτήματα για το μνημόσυνο στις 14 του Σεπτεμβρίου»

1. Τι πρέπει να λέμε στο μνημόσυνο;

Τι έπρεπε να είχε μάθει τώρα και δεκαετίες ο απόγονος, ο κληρονόμος αυτού του τόπου; Την ιστορική αλήθεια, τους λόγους που εκτελέστηκαν τόσο αθώοι συγγενείς και φίλοι του; ή ό,τι άλλο παληγυρικό και αόριστο;

2. Τι πρέπει να γίνεται στο μνημόσυνο, με γνώμονα την ιστορική εθνική ιεράρχηση στην οργάνωση και την παρουσίαση;

Στην Οργάνωση: Ποιοί έχουν υπεύθυνο λόγο να οργάνωσουν την επέτειο, τα θύματα και οι συγγενείς τους και οι συναγωνιστές τους με ένα

σποιοδήποτε φορέα π.χ. εκπολιτιστικό σύλλογο Βιαννιτών, αντιστασιακό γραφείο, μια επιτροπή που θα εκπροσωπεί όλους αυτούς ή μόνο οι εκάστοτε Κοινοτάρχες και οι εκάστοτε Κοινοτικοί Σύμβουλοι; Ποιός βεβαιώνει πως οι εκάστοτε Κοινοτάρχες και οι εκάστοτε Κοινοτι-

κοί Σύμβουλοι ήταν, είναι ή θα είναι συμπαθείς έστω με τα αντιστασιακά πράγματα του τόπου μας, με αποτέλεσμα την πενιχρή έστω αν όχι αρνητική συμμετοχή και προσφορά τους στην εορτή;

Στην παρουσίαση: Υπάρχει ή δεν υπάρχει θέση τιμής ● Συνέχεια στη σελίδα 4

Η ομιλία του κ. Χλειουνάκη στην αγροτική έκθεση Βιάννου

Αγαπητοί φίλοι,

Στη σημερινή ομιλία με θέμα «Προοπτικές αγροτικής ανάπτυξης της Επαρχίας Βιάννου», που γίνεται στο πλαίσιο της γεωργικής έκθεσης που εγκαινιάζουμε απόψε, δεν θα προτείνουμε συγκεκριμένες λύσεις στα προβλήματα που έχουν σχέση με την αγροτική ανάπτυξη της επαρχίας μας.

Με σύντομες αναφορές, θα αναφερθώ σε σημερινά προβλήματα του αγροτικού χώρου της Επαρχίας με σκοπό να προκαλέσουμε και να ευαισθητοποιήσουμε τους αρμόδιους φορείς ανάπτυξης για παραπέρα προβληματισμό.

Και δεν θα περιοριστώ απλά και μόνο στα προβλήματα του αγροτικού χώρου. Η σύντομη αναφορά και σε άλλους τομείς ανάπτυξης (κοινωνικής, πολιτιστικής κλπ) είναι απαραίτητη, γιατί η καλύτερη ανάπτυξη μιας περιοχής δεν εξαρτάται μόνο από τη γεωργική της αναβάθμιση και την παραγωγική αξιοποίηση των φυσικών πόρων της.

Η αγροτική ανάπτυξη είναι

απαραίτητο να ενταχθεί στο γενικότερο πλαίσιο της περιφερειακής ανάπτυξης, που θα έχει ενιαίο και αδιαίρετο χαρακτήρα, με τρεις διαστάσεις, την κοινωνική, την οικονομική και την πολιτιστική.

Η Επαρχία Βιάννου σαν ένα αυτοτελές γεωγραφικό διαμέρισμα έχει τα χαρακτηριστικά μιας προβληματικής περιοχής.

Τα κύρια χαρακτηριστικά της είναι:

1. Ο έντονος γεωργικός προσανατολισμός της.
2. Το χαμηλό σχετικά αγροτικό εισόδημα των κατοίκων της, που είναι άμεσα καταναμμένο μέσα στο στενό γεωργικό χώρο και δεν εξασφαλίζει στο μεγαλύτερο τουλάχιστο

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελίδα 3

ΕΝΑΣ... ΔΩΔΕΚΑΛΟΓΟΣ Επιλογή: Κ. Γ. Στεφανάκης

1. «Δύσκολο, δύσκολο πολύ η ψυχή να ξεκολλήσει από την πατρίδα» βουνά, θάλασσες, αγαπημένοι άνθρωποι, φτωχό αγαπημένο σπιτάκι, ένα χταπόδι είναι η ψυχή κι όλα ετούτα απλοκαμώ της».
(Ν. Καζαντζάκης, Αναφορά στον Γκρέκο, εκδ. 6η σ. 517—518).

2. «Ο Θεός ν' αγιάσει τα κόκαλα του παππού μου» «μη φοβάσαι», μου λέγε, «μη φοβάσαι τη φτώχεια, τη γύμνια, φτάνει να 'χεις καλή γυ

ναίκα».
(Ν. Καζαντζάκης, Αναφορά..., σ. 520).

3. «Μια από τις πιά νόμιμες χαρές του ανθρώπου είναι, θαρρώ, να μοχτάει και να βλέπει πως ο μόχτος του φέρνει καρπός».
(Ν. Καζαντζάκης, Αναφορά..., σελ. 522).

4. «Πιστεύοντας με πάθος κάτι που δεν υπάρχει ακόμα, το δημιουργούμ' ανύπαρχτο είναι ό,τι δεν πεθυμήσαμε αρ

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελίδα 2

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Για συνέδριο στην Επαρχία

Ο συνεπαρχιώτης γεωπόνος κ. Χλειουνάκης, κατά την ομιλία του στην αγροτική έκθεση που δημοσιεύουμε σε άλλη στήλη, θίγει το μεγάλο θέμα: να πραγματοποιηθεί στην επαρχία συνέδριο τοπικών φορέων και υπηρεσιακών παραγόντων για τη μελέτη και τον προγραμματισμό επίλυσης των προβλημάτων της. Όπως θα θυμούνται οι αναγνώστες των Β.Ν., για το θέμα αυτό αναφέρθηκαν σε προηγούμενα φύλλα και ανέλυσαν την ανάγκη για σφαιρική εξέταση όλων των προβλη

μάτων της επαρχίας. Στο θέμα αυτό πήραν θέση αρκετοί συνεπαρχιώτες και όλοι συμφωνούσαν στην ανάγκη για την πραγματοποίηση του συνεδρίου.

Δεν θα αναφερθώ σήμερα στους λόγους που ανίσταναν τότε την προσπάθεια αυτή. Επισημίζουμε μονάχα πως η ανάγκη εξακολουθεί να υπάρχει και καλούμε όλους που μπορούν να βοηθήσουν για την πραγματοποίησή του, με τη βεβαιότητα πως πολλά έχουν να προσφέρουν στον τόπο μας.

Ο δρόμος Βιάννος Κερατόκαμπος

Σε άλλη στήλη αναφέρεται ότι ολοκληρώθηκε η διαμόρφωση του δρόμου Βιάννος—Κερατόκαμπος. Μου δόθηκε η ευκαιρία να τον διασχίσω από τη Βιάννο μέχρι την Αγία Παρασκευή: καθαρισμένος, ομαλή βατότητα και, παρά τις πολλές στροφές, όχι και πολύ δύσκολος.

Μια πρώτη όμως διαπίστωση: η έλλειψη τεχνικών έργων δημιουργεί τη βεβαιότητα πως με τις πρώτες βροχές σε πολλά σημεία θα υψοστεί μεγάλες αλλοιώσεις. Όταν π.χ. από Μαφέζε μέχρι του Χειμώνη τη στέρνα δεν υπάρχει ένα τεχνικό έργο, τι θα γίνουν τα νερά που θα μαζέψει το χαντάκι που έχει ανοιχτεί; θα χυρέσουν σ' αυτό ή θα ξεχυθούν και θα καταστρέψουν το κατόστωμα του δρόμου; Άμεση η ανάγκη λοιπόν να χαρακτηριστεί από την αρμό-

δια υπηρεσία επαρχιακός και να χορηγηθεί η πίστωση που χρειάζεται για την κατασκευή τεχνικών έργων και την ασφαλοποίηση του. Είναι δρόμος που εξυπηρετεί όχι μόνο την αγροτική περιφέρεια αλλά και τους οικισμούς Κερατόκαμπος, Καψάλων, Μεντρας και Αγίου Νικολάου, με ζι φυσικά και της Αγίας Μονής, που με την εκεί ανέγερση του Γηροκομείου, που ήδη ξεκίνησε, θα έχει περισσότερη κίνηση.

Η Κοινότητα Άνω Βιάννου, αν δεν έχει υποβάλει σχετική αίτηση, θα πρέπει να την υποβάλει αμέσως και οι υπηρεσίες της Νομαρχίας Ηρακλείου να την προωθήσουν στο αρμόδιο υπουργείο.

Και με όλα αυτά, πέρα από την εξυπηρέτηση των κατοίκων, είναι κατανοητό πως χαρακτηριστεί από την αρμό-

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελίδα 4

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Το πανεπαρχιακό μνημόσυνο θα τελεσθεί την Κυριακή 15 Σεπτεμβρίου. Στις 30 Αυγούστου συνερχεται η Επιτροπή για τον καταρτισμό του προγράμματος.

ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΙΣ ΦΩΤΙΕΣ

Τους μήνες του καλοκαιριού ο κίνδυνος της πυρκαϊάς είναι μεγάλος. Το νού μας λοιπόν, στις φωτιές που ανάβουμε στα χωράφια ή τις αυλές των εξοχικών, το πέταγμα του αναμμένου σπύρτου, του τσιγάρου. Ό,τι φτιάχνουμε δεκάδες ή εκατοντάδες χρόνια, σε λίγα λεπτά καταστρέφεται.

Προσοχή λοιπόν. Καμιά πυρκαϊά στον τόπο μας κι εφέτος.

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Υγειονομικός Σταθμός Βιάννου	22205
Ίατρείο Αγροτικό Πεύκου	31377
Χωροφυλακή Υποδιεύθυνση Βιάννου	22206
Χωροφυλακή Σταθμός Πεύκου	31378
Γυμνάσιο Βιάννου	22230
Άγρονομείο Βιάννου	22008
Ειρηνοδίκη	22211
Συνεταιρισμός Βιάννου (Γραφεία)	22226
Συνεταιρισμός Βιάννου (Έλαιουργείο)	22136
Ο.Τ.Ε. (βλάβαι)	22121
Ο.Τ.Ε. (πληροφορίες)	22215
Έλληνικά Ταχυδρομεία	22203
Κτηνιατρείο	22090
Φαρμακείο	22.140

ΑΓΟΡΑΙΑ

Πετράκης Χαρ. — Βιάννος	22051
Ζαΐμάκης Θεόφιλος — Βιάννος	22304
Θεοδοσάκης Γεώργιος — Πεύκος	31437
Καρτσάκης Έμμανουήλ — Λουτράκι	22103
Λασηθιωτάκης Γ. — Βιάννος	22355
Χατζάκης Γεώργιος — Άγιος Βασίλειος	31301
Γαλανάκης Μιχ. — Χόνδρος	22101
Ψαρολογάκης Κων. — Χόνδρος	22109
Σοφοκλής Παπαδάκης — Καλάμι	31275
Γεωργίου Κωνσταντίνος — Άμυρά	31420

(Γιά υπεραστικά: 0895)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ:

Η κ. Χαρά σύζ. Εμμ. Δοριά
κη γέννησε αγόρι.

ΓΑΜΟΙ

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ:

Μαρίνα Ν. Μιχελινάκη και
Νίκος Τζηρβελάκης

ΣΤΗΝ ΑΝΩ ΒΙΑΝΝΟ:

Χαράλαμπος Εμμ. Παπαδά-
κης και Αγγέλα Κ. Τακτικήκη

ΣΤΟ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙ:

Μανόλης Γ. Μαγκουφάκης
και Αναστασία Χατζηβασιλή

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ:

Στέλλα Μιχαλάκη — Παπα-
δημητροπούλου

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ:

Δέσποινα σύζ. Φιλοκλήτη
Λουλάκη.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ο Πρόεδρος της Κοινότη-
τας Άνω Βιάννου και το Κοι-
νοτικό Συμβούλιο, με την ο-
λοκληρήρωση της διαμόρφωσης

του δρόμου Βιάννος — Κερα-
τόκαμπος και τη διάνοιξη του
δρόμου από της Καπετανίσα-
σας το ρυάκι μέχρι Πάνω
Αΐ—Γιάννη, ευχαριστούν ό-
λους που βοήθησαν στην εκ-
τέλεση των έργων αυτών.
Ιδιαίτερα ευχαριστούν αυ-
τούς που διέθεσαν τα κτήμα-
τά τους, σε πολλές περιπτώ-
σεις και ελαιόδεντρα.

Πιστεύει ακόμη πως, με
την εξασφάλιση των χρημά-
των που χρειάζονται και τη
διάθεση των κτημάτων από
τα οποία θα περάσει μια δια-
κλάδωση από τη θέση Κορα-
κοβίγλι μέχρι το Λουτράκι,
θα ολοκληρωθεί η εξυπηρέτη-
ση των κατοίκων του Λου-
τρακίου.

ΔΩΡΕΕΣ

ΜΑΣ ΕΣΤΕΙΛΑΝ:

— Η κ. Φωφώ Σύρου 1.500
δρχ. για το πανεπαρχιακό
μνημόσυνο, στη μνήμη του
συζύγου της Γεωργίου Σύρου
και του πατέρα της Μιχ. Καρ-
γιολάκη.

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΓΡΙΑΣ ΒΡΕΤΤΙΝΑΣ

Του Γιάννη Δημηλά

Και την ίδια τη γριά Βρετ-
τίνα σαν την ρωτούσες πώς
χρονώ ήταν, δεν μπορούσε
να σου πεί. Είχε χάσει το λο-
γαριασμό. Σου έλεγε όμως πως
σαν αυτή ήταν κορασπούλα,
οι πιο γέροι του χωριού κρα-
τούσαν ακόμη το βυζί της
μάνας τους.

Αν κι εκατοχρονίτισσα, μπο-
ρεί και παραπάνω γερόντισσα,
άντεχε ακόμη. Έβλεπε, άκου-
γε, σκούπιζε την αυλή του
σπιτιού της, και ακουμπισμέ-
νη σε μια κατσούνια μπορού-
σε να γυρίζει κούτσα κούτσα
τα στενά δρομάκια του χω-
ριού, και να κάνει όσες βιζι-
τες θεωρούσε απαραίτητες
στα συγγενικά σπίτια.

Καμιά φορά την έβλεπε κα-

νείς να πηγαίνει και παραπέ-
ρα, μέχρι και την εκκλησία
του χωριού. Άνοιγε την ξε-
κλειδωτή πόρτα, άναβε ένα
κερί και μετά έπαιρναν σειρά
οι εικόνες. Μετόνοιζε και τις
προσκυνούσε μια μια με τη
σειρά, από την Παναγία μέχρι
και τον Μιχαήλ Αρχάγγελο.

Πολλές φορές παραπονιό-
ταν γιατί ο χάρος την αποξε-
χνούσε, κι αυτή βιαζόταν να
πάει ν' ανταμώσει όπως έλεγε
ταν άντρα της και τα τρία
ποθαμένα παιδιά της.

Και φαίνεται πως τόλγε α-
λήθεια, γιατί θρήσκα όπως ή-
ταν πίστευε στην άλλη ζωή
και στο ξαναζωντανέμα του
ανθρώπου, κι αυτό το πράμα

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελίδα 4

Δρ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΑΣΒΕΣΤΑΣ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ — ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΟΣ

Δρ ΜΑΛΒΙΝΑ ΒΑΒΟΥΡΑΝΑΚΗ — ΑΣΒΕΣΤΑ

ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΟΣ

ΟΙΚΙΑ — ΙΑΤΡΕΙΟ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ 1 — ΗΡΑΚΛΕΙΟ

(ΕΝΑΝΤΙ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ)

Τηλ. ΙΑΤΡΕΙΟΥ 243.999 ΟΙΚΙΑΣ 289.769

Ένας... Δωδεκάλογος

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ απ' τη σελ. 1
κετά, ότι δεν ποτίσαμε αρκε-
τά με το αίμα μας, για να
μπορέσει να πάρει ανάκαρα
να δρασκέλσει το σκοτεινό
κατώφλι της ανυπαρξίας».
(Ν. Καζαντζάκης, Αναφο-
ρά..., σ. 522).

5. «Να μην αρνείσαι τη νιό-
τη σου ως τα βαθιά γεράμα-
τα, να μάχεσαι σε όλη σου
τη ζωή να μετουσιώσεις σε
κατάκαρπο δέντρο την εφηβι-
κή σου άνθηση, αυτό, θαρ-
ρώ, είναι ο δρόμος του ολο-
κληρωμένου ανθρώπου».
(Ν. Καζαντζάκης, Αναφο-
ρά..., σελ. 525).

6. «Η ψυχή ξέρει πολύ κα-
λά, κι ας κάνει πολλές φορές
πως το ξεχνάει, πως έχει να
δώσει λόγο στα πατρικά χώ-
ματα. Δε λέω πατρίδα, λέω
πατρικά χώματα' τα πατρικά
χώματα είναι κάτι βαθύτερο,
πιο σεμνό και λιγομίλητο, κα-
μωμένο από τριμμένα παμπά-
λαια κόκαλα».

(Ν. Καζαντζάκης, Αναφο-
ρά..., σ. 525).

7. «Δεν μπορεί ο άνθρω-
πος... να νικήσει τις κακομοι-
ριές και τις ατέλειες; μπορεί
ντροπή να δέχουμαι παθητι-
κά ό,τι μου δώσει η φύση' θα
σηκώσω κεφάλι!»
(Ν. Καζαντζάκης, Αναφο-
ρά..., σελ. 534).

8. «Πρέπει ηρωικά να το
πάρουμε απόφαση' η γαλήνη,
η αμέριμη χαρά, η λεγόμενη

ευτυχία ανήκουν σε άλλες ε-
ποχές, περασμένες ή μελλούμε-
νες, όχι στη δικιά μας. Μπήκα
με πιά εμείς στον αστερισμό
της αγωνίας».

(Ν. Καζαντζάκης, Αναφο-
ρά..., σελ. 541).

9. «Σε άλλες εποχές, ισορ-
ροπημένες, μπορεί το γράφι-
μο να 'ταν παιχνίδι' σήμερα
είναι χρέος βαρύ, και σκοπό
δεν έχει να διασκεδάσει με πα-
ραμύθια το νού και να τον
κάμει να ξεχάσει' μα να κηρύ-
ξει επιστράτευση σε όλες τις
φωτεινές δυνάμεις που επι-
ζούν ακόμα στη μεταβατική
εποχή μας και να σπρώξει τον
άνθρωπο να ξεπεράσει, όσο
μπορεί, το ζώο».

(Ν. Καζαντζάκης, Αναφο-
ρά..., σσ. 541—542).

10. «Μας αναστατώνει το
γεγονός του θανάτου, όμως
λησμονούμε ότι είναι τόσο
φυσιολογικό όσο μια γέννη-
ση, και πάντως πολύ πιο ανα-
γκαίο».

(Άγγελος Τερζάκης, «Προ-
σωπικές σημειώσεις», ΤΟ ΒΗ-
ΜΑ 2 Σεπτ. 1984, σ. 22).

11. «Αγαπώ σημαίνει καθι-
στώ ένα πρόσωπο αναντικα-
τάστατο».

(Άγγελος Τερζάκης, «Προ-
σωπικές σημειώσεις»...).

12. «Η ελευθερία είναι δώ-
ρο που προσφέρεται μόνο
στους σκληρούς, τους δυνα-
τούς».

(Άγγελος Τερζάκης, «Προ-
σωπικές σημειώσεις»...).

Εκείνοι που φεύγουν

Πέθανε στο Ηράκλειο στις
19 Αυγούστου και κηδεύτηκε
την επομένη στο Μύρτο Ιερά
πετρας η Στέλλα Μιχαλάκη —
Παπαδημητροπούλου, συντα-
ξιούχος δασκάλα και πολύ α-
ξιολόγητη προσωπικότητα της
επαρχίας μας. Την κηδεία της
παρακολούθησαν πολλοί από
τα γύρω χωριά και το Ηρά-
κλειο.

Τη νεκρή αποχαιρέτισε και
εξήρε τα προτερήματά και
την προσφορά της στην κοι-
νωνία ο συνταξ. δάσκαλος κ.
Γιάννης Κασσωτάκης με τον
παρακάτω επικηδείο:

Αγαπητή μας Στέλλα

Όσο κι αν θέλαμε να μιλή-
σομε για τον ίσιο και ενάρετο
βίο σου, όσο κι αν θέλαμε να
περιγράψουμε τις αμέτρητες
προσφορές σου στους άλ-
λους, δε θα μπορούσαμε, για-
τί ο λόγος είναι αδύναμος για
να καλύψει τα χαρίσματα που
με απλοχεριά σου χάρισε ο
Ύψιστος.

Η ζωή σου θα μείνει φωτει-
νό παράδειγμα αφοσίωσης
προς τον άνθρωπο που με ό-
λη τη δύναμη της ψυχής σου
αγάπησες, ως σύζυγος, ως α-
δελφή, ως συγγενής και ως
δασκάλα.

Δεν είναι υπερβολή, αν ο-
μολογήσομε πως σ' όλη σου
τη ζωή πατούσες τα χνάρια
που οδηγούν στην καταξίωση
του Μεγάλου, για να γίνεις υ-
πόδειγμα που έχει κοινή ανα-
γνώριση και παράδειγμα προς
μίμηση.

Έδινες αγόγγυστα ό,τι μπο-
ρούσες να δώσεις και ποτέ
δεν ζητούσες τίποτε για τον
εαυτό σου.

Έζησες τα χρόνια της διδα-

σκαλικής σου καριέρας σε μια
μικρή μα υπερήφανη κοινω-
νία, στο χωριό Κάτω Σύμη,
κι εργάσθηκες εσωσχολικά κι
εξωσχολικά, διαφοροτώντας
για το μέλλον σου και την
προσωπική σου ευτυχία.

Εμόρφωσες νέες γενιές με
τα φώτα της πολύπλευρης
μόρφωσής σου. Πολλοί, κα-
λής ποιότητας επιστήμονες,
υπάλληλοι, επαγγελματίες και
γενικά εργαζόμενοι, υπήρξαν
ο καρπός της προσφοράς σου
που πολλές φορές έφτανε τα
όρια της θυσίας. Δεν θα συ-
νεχίσω, γιατί γνωρίζω καλά
πως δεν έχουν τελειωμό τα
προτερήματά σου και πως
προσक्रούω στη μετριοφρο-
σύνη που σε διέκρινε σε όλες
σου τις ενέργειες.

Ένα μόνο, μια υπόδειξη
και παράκληση που τη θεωρώ
χρέος μου: Να προτείνω στην
Κοινότητα Κάτω Σύμης να σε
τιμήσει με την προτομή σου,
που θα στηθεί στο κέντρο
του χωριού, για να ρωτούν
οι νεότεροι και να μαθαίνουν
από τους παλαιότερους τι
και πώς προσέφερε στην
Κοινότητα η δασκάλα Στέλλα
Μιχαλάκη — Παπαδημητρο-
πούλου.

Έτσι θα εξακολουθήσεις να
παραδειγματίζεις και να μορ-
φώνεις τις επερχόμενες γενιές
του χωριού που αγάπησες και
υπηρέτησες με τόσο αφοσίω-
ση.

Αιωνία θα είναι η μνήμη
σου απ' όλους όσους σε γνω-
ρίσαμε.

20—8—85

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΣΣΩΤΑΚΗΣ

Συν/χος δάσκαλος

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ

Γερμανίδα δασκάλα, που παρέδιδε πολλά χρόνια μα-
θήματα Γερμανικής γλώσσας σε Έλληνες δασκάλους
εγκαταστάθηκε στο Ηράκλειο και παραδίδει μαθήματα
Γερμανικής σε μαθητές Γυμνασίου — Λυκείου και εξω-
σχολικούς.
Πληροφορίες: τηλ. 282.808 — 237.725

Από τη λαϊκή αρχιτεκτονική του τόπου μας

ΤΑ ΛΙΘΟΣΤΡΩΤΑ ΤΗΣ ΒΙΑΝΝΟΥ

Λαογραφική έρευνα
ΓΙΩΡΓΗΣ Ν. ΘΕΟΔΟΣΑΚΗ
Υπαλλ. Ο.Τ.Ε.

Τα λιθόστρωτα ή **καλντερί-
μα** που κάλυπταν τους δρό-
μους και τα σοκάκια της Βιάν-
νου, εξαφανίστηκαν από την
παράνοση της ανάγκης για
εκσυγχρονισμό, από τη λεγό-
μενη «μανία τουτσιμέντου».

Από την αλόγιστη αυτή
σπατάλη τουτσιμέντου εξαι-
ρέθηκαν η λιθόστρωτη αυλή
του παλιού Δημοτικού σχολεί-
ου, στον πέρα πλατάνο, και
δυο κάθετα σοκάκια. Το ένα,
αυτό που αρχίζει από τον πέ-
ρα πλατάνο και ανηφορίζει
προς το παλιό σπίτι του ΚΟΝ
ΔΥΛΑΚΗ, και το άλλο, αυτό
που αρχίζει από του Κοτσι-
ση, και πάντως πολύ πιο ανα-
γκαίο.

(Άγγελος Τερζάκης, «Προ-
σωπικές σημειώσεις», ΤΟ ΒΗ-
ΜΑ 2 Σεπτ. 1984, σ. 22).

11. «Αγαπώ σημαίνει καθι-
στώ ένα πρόσωπο αναντικα-
τάστατο».

(Άγγελος Τερζάκης, «Προ-
σωπικές σημειώσεις»...).

12. «Η ελευθερία είναι δώ-
ρο που προσφέρεται μόνο
στους σκληρούς, τους δυνα-
τούς».

(Άγγελος Τερζάκης, «Προ-
σωπικές σημειώσεις»...).

Τα λιθόστρωτα ήταν απαραί-
τητα να υπάρχουν και να
μην επιχειρήσει κανείς στο
μέλλον να τσιμεντοστρώσει
τα υπόλοιπα ελάχιστα που α-
πέμειναν.
Ποιός είναι πραγματικά ο
αισθητικός χαρακτήρας των
λιθόστρωτων; Ποιά είναι η
αληθινή τους αξία;
Για το καταλάβομε αυ-
τό, πρέπει να συγκρίνομε ένα
δάπεδο του είδους, με ένα άλ-
λο αντίστοιχο στρωμένο με
χυτό υλικό. Στη δεύτερη πε-
ρίπτωση, έχουμε μια επιφάνεια
ενιαία, χωρίς τίποτε να τη
διασπά. Κατά συνέπεια μια ε-
πιφάνεια ουδέτερη κι αδιάφο-
ρη. Αντίθετα στο λιθόστρω-
το, με τον τονισμό του πυ-
κνού πλέγματος των αρμών,
η επιφάνεια εμφανίζεται κα-
τακερατισμένη σ' ένα πλή-
θος μικρότερων στοιχείων

που προβάλλουν ανάγλυφα.
Αυτό μεταβάλλει την υφή της
πλευρίζοντάς την με ιδιότυ-
πη αδρότητα και ταυτόχρονα
της δίνει εκφραστικότητα και
ζωντανία. Παύει να είναι ου-
δέτερη και αδιάφορη.

Παρατηρήστε τα παραπά-
νω στο λιθόστρωτο του δη-
μοτικού σχολείου.

Άλλωστε το λιθόστρωτο
δεν είναι κάτι το ξεχωριστό
από την οδοποιΐα και την
τοιχοποιΐα, που να αποασεί
ζει κανείς τόσο εύκολα αν εί-
ναι περιπτώ ή αν χρειάζεται.
Με την ιδιότυπη τραχύτητα
της υφής του, δίνει ένα χαρα-
κτήρα στην επιφάνεια. Ένα
χαρακτήρα που βρίσκεται συ-
νήθως σε απόλυτη ομοιογένεια
με το πνεύμα των λιτών μορ-
φών των γύρω χτισμάτων
και κυρίως με τον απλό, αδρό
και ανεπιτήδεωτο χαρακτήρα
των κατασκευών τους.

Με την παρουσία τους απο-
καθιστάται στο περιβάλλον
μια ενότητα ύψους. Ορισμέ-
νες φορές μάλιστα, που οι
κοινοί εξωτερικοί τοίχοι με-
νουν ανεπιχριστοι με φανε-
ρη την πέτρινη τοιχοποιΐα
τους, η ενότητα προβάλλεται
με τρόπο επιβλητικό.

Με την ύπαρξή τους θα ε-
ξασφαλιζόνταν η αισθητική
επάρκεια του περιβάλλοντος,
ο σεβασμός προς την παράδο-
ση και τη λαϊκή αρχιτεκτονι-
κή του τόπου μας και θα υ-
πήρχε πάντα το αποτύπωμα
από το μεράκι των παλιών σο-
φών μαςτόρων.

Ειπώθηκε κάποτε πως:
**«Τα λιθόστρωτα είναι τα
υποδήματα των οικισμών και
η αρχιτεκτονική φορεσιά
τους».**

Αναρωτηθείτε λοιπόν, ανα-
γνώστες, αν ήταν σωστό να
μείνουν για πάντα ξυπόλυτα
τα σοκάκια της Βιάννου.

**Σημείωση: καλντερίμι (=λι-
θόστρωτο)** από το τούρκικο
KALDIRIM.

Αύγουστος 1985

ΓΙΩΡΓΗΣ Ν. ΘΕΟΔΟΣΑΚΗΣ

Υπάλληλος ΟΤΕ

Αμπελοκήπων 124 Ηράκλειο

ΖΩΗ ΧΑΡΙΣΑΜΕΝΗ

Του κ. Γιάννη Νεραντζάκη

Ηούχασε το θεριό και μόρ-
φισε ο τόπος. Τα τρομαγμένα
πουλιά βγήκανε απ' τις φωλι-
ές τους, κάτσανε στα χαρακά-
κια, στις φούντες των αρμυ-
ρικών και γλυκοκελαδούσαν.
Άσπρισε η γαλανή θάλασσα,
ολάσπρι ο γλάροι φτερουγι-
ζουν πάνω της, όμορφες βαρ-
κούλες λικνίζονται, σαν τις ό-
μορφες κοπελιές στα κατακά-
θαρα νερά της. Γέμισαν τα
πλατάνια κι οι ιτιές του πο-
ταμού αηδόνια και κελάρδες
και κοτσύφια, χιλιά λογιά
πουλάκια. Το γλυκό τους κε-
λάηδισμα ανακατεύεται με το
φλοίσβο της ήμερης θάλασ-
σας, με το τραγούδι των τζί-
τζικιών απ' τις κατάφορτες
ελιές, και δημιουργεί το τρί-
πτυχο της ομορφιάς, της χα-
ράς και της γαλήνης.

Γεμάτη η παραλία από το
Ληοτή μέχρι την Αρμενόπε-
τρα πανέμορφες κοπελιές, λε-
βέντες νέους, όμορφες νεαρές

κυρίες με τα παιδιά τους.
Βουτούν, ξαναβουτούν στον
παλύβουο πόντο, χαίρονται
τον καυτερό ήλιο, το ολοκά-
θαρο δροσερό αεράκι, το υ-
γρό στοιχείο.

Και ο γίγαντας ο ουρανός,
λαμπερός και αστροποβόλος,
ο γεμάτος βροντές, κεραυ-
νούς κι αστροπελέκια, ήρεμος
κι ολογάλανος τώρα, αστρά-
φτει από ομορφιά και γαλή-
νη. Αγκαλιάζει με τις τιτάνιες
φτερούγες του την πανέμορ-
φη Γαία και δημιουργεί τους
θεούς και τους τιτάνες, τις
νύμφες και τις ναΐαδες. Γε-
λαστός από τα ύψη του κα-
μαρώνει τις ναζιάρες νεράιδες
και τους γελαστούς Απόλλω-
νες, να βουτούν και ν' αναδύ-
ονται στην δροσερή καταγά-
λανη θάλασσα.

Κάθομαι με το φίλο μου
τον Αγριόγιαννο κάτω από
τ' αρμυρικό, δίπλα στη θά-
βεντες νέους, όμορφες νεαρές

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελίδα 3

«ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ»

Μηνιαία Έκδοση στην ύπηρεσία όλων των Βιαννιτών

Έκδότης — Διευθυντής
Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ
Όδος 1866 άριθμ. 110, τηλ. 282.808

Φιλολογική επιμέλεια κειμένων
Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ

Υπεύθυνος Τυπογραφείου
ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ
Έβανς 83 (Στοά Μουρτζή) τηλ. 242.040

Έτήσιες συνδρομές

Ίδιωτών Κοινοτήτων—Σχολείων — Ένοριών δρχ. 200 > 300

Έμβάσματα: Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗ
Έπιστολές για τήν ύλη:

Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗ: 1866 άρ. 110 Έράκλειο

Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗ: Καποδιστρίου 39 Έράκλειο
Χειρόγραφα δημοσιευόμενα ή μη δέν έπιστρέφονται. Τά ένυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις άπόψεις των συγγραφέων.

Η ομιλία του κ. Εμμαν. Χλειουνάκη

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελ. 1 στο μέρος του πληθυσμού ένα ανεκτό επίπεδο ζωής.

3. Η άσκηση της γεωργικής δραστηριότητας κτθ από τις αντίζοες συνθήκες του ορεινού περιβάλλοντος καθιστά τη γεωργική εργασία ιδιαίτερα επίπονη.

4. Η έλλειψη έργων γεωργικής υποδομής, όπως είναι οι αγροτικές δρόμοι, μικρές γεωργικές βιομηχανίες, μεταπραγωγικού σταδίου, συλλογικές αρδευτικές εγκαταστάσεις κλπ).

5. Η άναρχη αξιοποίηση και διαχείριση των φυσικών πόρων και ιδιαίτερα του υδάτινου δυναμικού.

6. Η υποβαθμισμένη προσφορά υπηρεσιών στον αγροτικό πληθυσμό και γενικά η υποβαθμισμένη ποιότητα ζωής.

7. Η πολιτιστική και κοινωνική απομόνωση.

8. Η υποτυπώδης ή υποτονική συνεταιριστική ανάπτυξη και δραστηριότητα.

Τα παραπάνω χαρακτηριστικά προσδιορίζουν το βαθμό προβληματικότητας της Επαρχίας μας και εξηγούν την τάση των κατοίκων της, και ιδιαίτερα των νέων, για εγκατάλειψη της γεωργίας και αναζήτηση απασχόλησης στα αστικά κέντρα.

Έτσι, συγκρίνοντας τις δύο απογραφές του 1961 και 1981 διαπιστώνουμε μια σημαντική αραίωση του αγροτικού πληθυσμού της Επαρχίας (1961 κάτοικοι 7210 και 1981 κάτοικοι 5526).

Παράλληλα διαπιστώνουμε μείωση του ενεργού εργατικού δυναμικού της επαρχίας και σχετική αύξηση του πλη-

θυσμού των μεγάλων ηλικιών.

Και θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η αραίωση του αγροτικού πληθυσμού την περφόδα 1961—1981 συμπίπτει με την ανάπτυξη δυναμικών καλλιεργειών (κηπευτικών, μπανάνων), που αναμφίβολα βελτίωσαν το αγροτικό εισόδημα.

Τα παραπάνω δημογραφικά προβλήματα δεν οφείλονται μόνο στην υπογεννητικότητα του πληθυσμού, αλλά κυρίως στην πολιτική που ασκήθηκε τη μεταπολεμική περίοδο για την περιφερειακή οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της υπαίθρου. Πράγματι με την άνοδο του καπιταλισμού η γεωργία ως κλάδος της οικονομίας αλλά και γενικά η περιφερειακή οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη αντιμετώπιστηκαν περιθωριακά, με αντικειμενικό σκοπό να εξαθλιώσουν την αγροτική τάξη και να την ωθήσουν στα μεγάλα αστικά κέντρα για τροφодότηση της βιομηχανίας με φτηνά μεροκάματα. Ωστόσο η Επαρχία μας έχει τις αντικειμενικές δυνατότητες για μια γεωργική ανάπτυξη και μάλιστα αυτοδύναμη.

Παρά τον ορεινό χαρακτήρα της έχει ορισμένες εδαφοκλιματικές ιδιαιτερότητες, που της επιτρέπουν μια δυναμική γεωργική ανάπτυξη.

Έχει ένα πλούσιο υδροφόρο ορίζοντα υπόγειο και επιφανειακό. Είναι από τα λίγα προνομιακά διαμερίσματα της Κρήτης με τόσο πολλά και επιφανειακά νερά.

Οι πολλές μικροκλιμάδες και οι πόλλες της παρακλιματικές ζώνες, που άμεσα επηρεάζονται από τη θάλασσα, αποτελούν ένα άριστο μικροεδαφοκλιματικό περιβάλλον για τις καλλιεργείες που έχουν ιδιαίτερες απαιτήσεις στο ήπιο κλίμα.

Έτσι, ανεπιφύλακτα θα μπορούσαμε να πούμε ότι η καλλιεργεία της αρδευόμενης ελιάς και των εκτός εποχής κηπευτικών βρίσκονται στο ιδανικό εδαφοκλιματικό περιβάλλον τους.

Οι δύο αυτοί γεωργικοί κλάδοι, κάτω από ορισμένες συνθήκες βελτίωσης της τεχνολογίας της καλλιεργείας και οργάνωσης της εμπορίας, θα μπορούσαν να αναπτυχθούν αυτοδύναμα και παρά τη στενότητα του γεωργικού κλήρου να εξασφαλίσουν ένα σημαντικό αγροτικό εισόδημα στους κατοίκους της Επαρχίας.

Πέρα όμως από τους βασικούς κλάδους της γεωργίας (ελιά — κηπευτικά), στους οποίους θα πρέπει να στηριχθεί κατά βάση η οικονομική ανάπτυξη της Επαρχίας, υπάρχουν και άλλοι κλάδοι του γεωργικού τομέα που, κάτω από ορισμένες συνθήκες βελτίωσης της γενικής γεωργικής υποδομής της Επαρχίας, θα μπορούσαν να αναπτυχθούν ανταγωνιστικά και να συμπληρώσουν το αγροτικό εισόδημα (κτηνοτροφία, μελισσοκομία κλπ). Η ανάπτυξη όμως όλων των παραπάνω κλάδων παραγωγής συνδέεται άμεσα με ορισμένους παράγοντες.

Οι παράγοντες αυτοί είναι: 1. Η αξιοποίηση του υδάτινου δυναμικού της περιοχής (οργανωμένη διαχείριση, αναζήτηση νέων πηγών νερού κ.λπ.). Χωρίς καμιά επιφύλαξη ο παράγοντας «νερό» κάτω από τις ζηροθερμικές συνθήκες της Επαρχίας (λίγες βροχοπτώσεις, υψηλές θερμοκρασίες) είναι καθοριστικός για τη γε-

ωργική ανάπτυξη.

2. Η πύκνωση του αγροτικού οδικού δικτύου (διάνοξη νέων δρόμων), μαζί με τη βελτίωση της βατότητας των αγροτικών δρόμων, αποτελεί τον δεύτερο καθοριστικό παράγοντα για την ανάπτυξη της Επαρχίας.

3. Η οργάνωση της εμπορίας των προϊόντων των βασικών κλάδων (ελαιοκαλλιέργειών) σε συνεταιριστική βάση αποτελεί τον τρίτο σε σημασία καθοριστικό παράγοντα αγροτικής ανάπτυξης. Είναι προφανές ότι για την οργάνωση της εμπορίας χρειάζεται η κατασκευή συλλογικών έργων υποδομής (συσκευαστήρια, μονάδες τυποποίησης λαδιού κλπ.).

Πέρα όμως από τους παραπάνω ειδικούς παράγοντες η αγροτική ανάπτυξη της Επαρχίας συνδέεται άμεσα και με την αγροτική πολιτική πάνω στις τιμές των αγροτικών προϊόντων (κοινωνική προστασία του αγροτικού εισοδήματος πέρα και έξω από τις δεσμεύσεις της ΕΟΚ).

Και εδώ γεννάται ένα τεράστιο ερώτημα:

Η αγροτική ανάπτυξη, που αναμφίβολα θα αυξήσει το αγροτικό εισόδημα και θα βελτιώσει το βιοτικό επίπεδο της αγροτικής οικογένειας, μπορεί από μόνη της να συγκρατήσει τον αγροτικό πληθυσμό στις αγροτικές περιοχές που έχουν τα χαρακτηριστικά της Επαρχίας μας;

Στο σημείο αυτό, αγαπητοί φίλοι, επιτρέψτε μου να είμαι άπόλυτος και κατηγορηματικός: **Αναμφίβολα όχι.**

Με την ανάπτυξη των μαζικών μέσων ενημερώσεως και γενικά των επικοινωνιών ο δικτικός τύπος τρόπος ζωής αποτελεί μια διαρκή πρόκληση για τους νέους αγρότες. Η πρόκληση αυτή είναι πια έντονη για τους νέους που ζουν σε κοινωνικά και πολιτιστικά απομονωμένες αγροτικές περιοχές, που βρίσκονται μακριά από τα αστικά κέντρα και η πρόσβαση σ' αυτά είναι δύσκολη και δαπανηρή.

Ο νέος αγρότης, ο νέος επαγγελματίας, ο νέος επιστήμονας για να παραμείνει και ασκήσει την επαγγελματική του δραστηριότητα στο απομονωμένο και ορεινό αγροτικό διαμέρισμα δεν χρειάζεται μόνο ένα ικανοποιητικό εισόδημα. Αυτό που κυρίως θα κρατήσει το νέο στο ορεινό αγροτικό διαμέρισμα, όπως είναι η επαρχία μας, σίγουρα δεν είναι μόνο το εισόδημα αλλά και οι προσωπικές του σχέσεις με τη ζωή του (βελτιωμένη στέγασση, κοινωνική και πολιτιστική επικοινωνία, διέξοδος στην ψυχαγωγία, αναβάθμιση των υπηρεσιών που του προσφέρονται κλπ).

Στις αγροτικές επομένως περιοχές που έχουν τα χαρακτηριστικά της επαρχίας μας, είναι ανάγκη να εφαρμοστούν ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα κοινωνικού προσανατολισμού, που θα αγκαλιάσουν ολόκληρο το φάσμα της ανάπτυξης (κοινωνικής, οικονομικής, πολιτιστικής).

Και εδώ, γεννάται ένα δεύτερο τεράστιο ερώτημα:

Είναι σκόπιμη η άμεση εφαρμογή τέτοιων προγραμμάτων που απαιτούν τεράστιες επενδύσεις, όταν μάλιστα οι επενδύσεις αυτές με τα στενά οικονομικά κριτήρια δεν είναι άμεσες οικονομικές αποδοκίματες;

Και στο σημείο αυτό επιτρέψτε μου και πάλι να είμαι κατηγορηματικός: **Αναμφίβολα ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελ. 4**

ΙΣΤΟΡΙΚΑ, ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΆΛΛΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΒΙΑΝΝΟΥ

(Γραμμένα το 1940)

Τοπωνυμιαί Αγίου Βασιλείου

του αείμνηστου Γεωργίου Εμμ. Χατζάκη

2ο (τελευταίο)

Αχλαδάκι μεγάλη τοποθεσία απέχουσα του χωριού 3)4 ώρας.

Μαχαιριδι και **Μαραθιάς**, τοποθεσία απέχουσαι 1 ώρα του χωριού.

Νοτιοδυτικά ευρίσκονται τα **Αρμενιανά**, τοποθεσία απέχουσα 5' ώρα του χωριού, υνωμάσθη δε ούτω η τοποθεσία διότι ήτο κτήμα ενός πλούσιου Αρμένη εγκατεστημένου εδώ επί Ενετών όπως λέγουν γέροντες τινες.

Κούμος, απέχει 10' ώρα υνωμάσθη ούτω διότι εκεί ευρίσκεται ένα μικρόν σπήλαιον το οποίο ονομάζουν κοινώς κούμο.

Αρισμαρι, τοποθεσία απέχουσα 1)4 ώρα, υνωμάσθη ούτω διότι εκεί ευρίσκετο ένα μεγάλο αρισμαρι, είδος δένδρου (δενδρολίβανου).

Αγγέλου απέχει 20' ώρα, υνωμάσθη δε ούτω διότι ήτο υμός Αγγέλου μέρος είναι αι εξής τοποθεσία.

Δούκα, απέχουσα του χωριού 10' ώρα.

Γούλες τοποθεσία απέχουσα του χωριού 1)4 της ώρα.

Αρκαλιές, επίσης μεγάλη τοποθεσία απέχουσα του χωριού 20' ώρα.

Βορειοδυτικά του χωριού είναι τα Λιβάδια, τοποθεσία απέχουσα 5' ώρα, υνωμάσθη ούτω διότι είναι το έδαφος

γόνιμον και προσοδοφόρον και επειδή τοιαύτα εδάφη είναι μόνον τα λιβάδια πήρε το όνομα τούτο.

Κάτω λάκκοι 1)4 ώρα απέχουσα του χωριού, υνωμάσθησαν δε ούτω διότι κείται εις κατηφορικών μέρος και σχηματίζουν λάκκον.

Άγια Φωτεινή, τοποθεσία απέχουσα 20' ώρα, υνωμάσθη δε ούτω από τον φερώνυμον ναόν Αγίας Φωτεινής.

Εις το **Βόρειον μέρος** του χωριού είναι αι εξής τοποθεσία.

Χαλικιάς, μεγάλη έκτασις, υνωμάσθη δε ούτω λόγω του χαλικώδους του εδάφους.

Παλαιώνα, μεγάλη τοποθεσία απέχουσα 10' ώρα του χωριού.

Κάτω Καλάμι, μεγάλη έκτασις απέχουσα 15' ώρα του χωριού

Βορνά, τοποθεσία απέχουσα 5' ώρας ονομασθείσα δε ούτω διότι κείται ακριβώς κατά μέτωπον του βορρά.

Παλαιμυλος τοποθεσία απέχουσα του χωριού 10' ώρα. ονομασθείσα ούτω διότι εκεί ευρίσκετο το παλαι αλευρόμυλος.

Δρακιανά μεγάλη ιστορική τοποθεσία του χωριού περί τα 10' ώρα, απέχουσα υνωμάσθη δε ούτω, διότι ήτο ενός ονομαζομένου Δράκου.

Εις το **Β.Α. μέρος** του χωριού η τοποθεσία **Αφέντης**

Χριστός 15' ώρα απέχουσα, υνωμάσθη δε ούτω διότι εκεί υπάρχει ο ναός της Μεταμορφώσεως.

Βρύση του Αράπη, νύν Κηφισιά απέχουσα του χωριού 5' ώρα με νερά άφθονα και πληθώρα πλατάνων και μυριάνων. Ωνομάσθη ούτω, διότι καθώς διηγουόνται οι γέροντες εφόνευσαν εκεί ένα αράπη δια να στοιχειωθεί η βρύσις όπως επίστευον, έκτοτε δε η πηγή, έλαβε το όνομα τούτο.

Μελισσούρι, μεγάλη τοποθεσία απέχουσα 15' ώρα του χωριού.

Ρούσος Λάκκος, τοποθεσία απέχουσα του χωριού 12' ώρα υνωμάσθη δε ούτω διότι ει-

ναι μέρος πεδινόν με κοκκινώχωματα.

Μακράν του χωριού και εις απόστασιν δύο ωρών παρά την παραλίαν κείται η **Άρρη**, εις την οποίαν υπήρχε αρχαία ελληνική πόλις όπως φανερώνουν αι εκάστοτε ανασκαφαί. Εκεί ήτο και ο ναός του Αρβίου Διός, όπως λέγουν οι αρχαιολόγοι. Σήμερον δε υπάρχει μικρός συνοικισμός από εμπορικούς οικους, οίτινες διεξάγουν το εμπόριον σχεδόν όλης της επαρχίας. Εκεί ευρίσκεται και η ιερά Μονή του Αγίου Αντωνίου.

Άγιος Βασίλειος 25)4)1940

Γεώργιος Εμμ. Χατζάκης

Ζωή χαρισμένην

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελίδα 2 λασσα. Στο τραπεζάκι τρουλι ένα πιάτο ζεστή μαριδίτσα, τα ποτηράκια ζερβόδεξα, γεμάτα. Είχε 'ρθει με την κερά του τη Βδοκιά από τα κάτω χωριά της Μεσαράς. Παλιός λεβεντόφιλος, χρόνια 'χα να τονε δώ. Τον ήξερα άθρωπον του κόπου και του μόχθου και τονε βλέπω αλλιώτικο. Το καταλαβαίνει και μου λέει:

— Όρα 'ναι να σου πω μια παλιά ιστορία. Αθρώπου δεν την είπα ίσαμε δά. Άκου τηνε:

— «Είχα ένα σύντεκνο στο χωριό, το Γαβριλομύρο. Στο κιάνι 'κανε στη μεσοστενιά, κι είχε από όλα. Από ασπιρίνες και κουβαριστρες μέχρι φρίσσες και ζαγάρια. Ξερακιανός, κτιρινιάρης. Λίγες οι κουβέντες του, σφιχτό το στόμα του. Η γυναίκα του η

Αγγελική, καλοκαμωμένη, γλυκομίλητη, συμπαθητική. Πάντα την απομυρίζε, δεν την άφηνε να μπει στο μαγαζι να πάρει πράμα για το σπίτι. 'Ό,τι χαλούσε, ό,τι βρωμούσε, ό,τι δεν πουλιότανε στο χωριό, ό,τι άχρηστο είχε, μ' αυτό πόριζε το σπίτι του, τις δύο θυγατέρες του, ο Γαβριλομύρος.

Όλο κακές χρονιές, όλο ζημιές, όλο φτώχειες κι αναποδιές έλεγε πως είχε. Πάντρεψε όμως καλά τις δύο θυγατέρες του, τη μια στο Μελιδόνι και την άλλη στο Αρκάδι. Επόμεινε άμοναχός με τη γυναίκα του.

Περνούνε τα χρόνια, αρρωστά η Αγγελική. Πού να φέρει γιατρό. Ακριβά λέει τα φάρμακα, πληρωμή ο γιατρός, ποθαίνει η συντέκνισσα.

Πομένει άμοναχός του, μα

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελίδα 4

ΔΥΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗ

1. «**ΜΕΡΙΚΑ ΓΛΩΣΣΙΚΑ**

Η κακοποίηση της γλώσσας»

Αθήνα 1984

2. «**Η ΚΡΗΤΗ ΜΕΣΑ**

ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΜΗΡΟ»

(Ανάτυπο από τη «ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ»)

Αθήνα 1985

ΕΡΩΦΙΛΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

— ΧΟΡΟΣ ΓΛΕΝΤΙ — ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ — ΣΥΝΕΣΤΙΑΣΕΙΣ

— ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ — ΓΙΑ 600 ΑΤΟΜΑ

Σκοπευτηρίου 12 - Κάραβελ - (Φορμίνων και Δαμάρεως)

Τηλέφωνο: 75.11.916

ΜΑΝΩΛΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗΣ, ΝΙΚ. ΚΑΙ ΒΑΣ.

ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ, ΣΤΕΛΙΟΣ ΧΑΙΡΕΤΗΣ

ΡΩΤΗΣΕΤΕ ΤΟ ΔΑΣΚΑΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΑΣ

ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «Ε Μ Ε Ι Σ»

Εκδότης ο συγγραφέας του «Φαμέγιου»

Θα το βρείτε στο βιβλιοπωλείο Γεωργ. Χρηστάκη Ηράκλειο.

ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ

ΟΙΚΙΑΚΩΝ ΕΠΑΓΓ/ΤΙΚΩΝ ΨΥΓΕΙΩΝ, ΠΛΥΝΤΗΡΙΩΝ — ΚΟΥΖΙΝΩΝ

Ηλίας Παπαδημητράκης

ΠΕΔΙΑΔΟΣ 76 — ΤΗΛ. 242.873

ΗΡΑΚΛΕΙΟ — ΚΡΗΤΗΣ

